

КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МИТНОЇ СПРАВИ

Питання якості підготовки фахівців як на етапі навчання в системі вищої освіти, так і при закінченні навчального закладу завжди представлявся найбільш важливим. Моніторинг якості підготовки фахівців, в умовах оновлення змісту освіти, стає одним з актуальних завдань професійної педагогіки.

Якість підготовки фахівців – це така сукупність властивостей, яка обумовлює його здатність задовольняти вимоги суспільства в області підготовки фахівців, що володіють необхідними якостями і кваліфікацією. Ринкова система різко підняла рівень професійних вимог до фахівців, що зумовило чіткі зобов'язання вищої школи щодо забезпечення узгодження їх з якістю наданих освітніх послуг.

Високий рівень оволодіння професією передбачає ґрунтовні знання із загальноосвітніх і фахових дисциплін і здатність успішно застосовувати їх у виробничих ситуаціях; системне і цілісне оцінювання професійної діяльності, виокремлюючи можливі ускладнення та ризики; сформовані вміння налагоджувати контакти і ділові взаємостосунки у типових та нестандартних ситуаціях; уміння оперувати суперечливою інформацією, що надходить із різних джерел.

Основними критеріями якісної освіти на рівні вищого навчального закладу є:

- наявність певного набору освітніх програм, зміст яких забезпечує підготовку фахівців відповідно до їх потреб і соціальним замовленням;
- рівень засвоєння студентами обраних ними освітніх програм;
- рівень задоволеності студентів результатами навчання в освітній установі.

Якість підготовки фахівців може визначатися також із застосуванням критеріїв, які є основними в міжнародній практиці при визначенні рейтингу навчального закладу. Тобто, якість підготовки фахівців може визначатися: якістю абітурієнтів і контингенту студентів, якістю кадрового складу, якістю навчальних програм, рівнем наукових досліджень та їх використання в навчальному процесі, рівнем методичного і матеріального забезпечення, якістю практичної підготовки фахівців і дипломних робіт, наявністю системи незалежного оцінювання.

В умовах ринкової економіки головними критеріями якості підготовки фахівця є його професійна конкурентоспроможність та фахова компетентність, якої набуває студент у процесі навчання.

Серед критеріїв якісної підготовки фахівця також виділяють такі показники:

- кількість часу, необхідного випускникові ВНЗ для адаптації на робочому місці відповідно до своєї спеціальності;
- кількість «споріднених» (суміжних) спеціальностей, за якими випускник може працювати без значних витрат часу і сил на їх освоєння.

Результати досліджень дозволили встановити три підходи до визначення критеріїв якості підготовки фахівців:

1. Особистісно-орієнтований підхід. Критеріальна база особистісно-орієнтованого підходу в навчанні будується на відстеженні сформованості інтелекту, особистісних новоутворень, тому при вимірюванні якості навчання оцінюється освіченість і здатність до навчання, застосовуються відносні оціночні шкали (бланки досягнень) і психологічні тести.

2. Еталонний підхід. Критеріальною базою такого підходу, орієнтованого на порівняння з еталоном результату навчання, є розробка критеріїв повного засвоєння знань, умінь і навичок через опис цього ідеалу.

3. Характеристичний підхід. В основі цього підходу вибору забезпечення моніторингу якості навчання лежить характеристика процесу навчання на основі типу навчання, виду орієнтованої основи дій, яку використовував студент в процесі навчання.

Сьогодні процес якісної підготовки фахівців митної справи має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності агентів з митного оформлення товарів, зокрема навчальні аудиторії обладнані сучасним програмним забезпеченням, яким у повсякденній роботі користуються фахівці ринку митних послуг; впроваджені у навчальний процес елементи дистанційного навчання дають змогу студентам оперативної отримувати консультації провідних викладачів; відкриття філії випускової кафедри на підприємстві є неоціненним джерелом інформації для реалізації діяльнісного практико-орієнтованого підходу у навчанні та подальшого вдосконалення педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців митної справи.

Лише орієнтація на високі значення критеріїв якості підготовки фахівців дозволить готувати компетентних та конкурентоздатних фахівців митної справи.